

Vergaderjaar 2018–2019

35 165

Verkiezingen

Nr. 5

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 mei 2019

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, de antwoorden aan op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door de leden Van Gent en Koopmans (beiden VVD) over het niet tijdig ontvangen van stemdocumenten door Nederlanders in het buitenland. Deze vragen werden ingezonden op 15 mei 2019. De antwoorden treft u als bijlage bij de brief aan (Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 2723).

Verder geef ik met deze brief gevolg aan het verzoek (gedaan in de procedurevergadering van 16 mei jl.) van de Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken om een reactie te geven op het bericht¹ van de NOS dat dubbel stemmen bij de verkiezing van de leden van het Europees parlement niet is toegestaan maar wel mogelijk is.

Stelsel om dubbel stemmen bij EP-verkiezingen te voorkomen

De Europese regelgeving laat onderdanen van een EU-lidstaat de keuze of zij bij de verkiezing van leden van het Europees parlement stemmen in de EU-lidstaat van verblijf of in de EU-lidstaat waarvan men de nationaliteit heeft. De regelgeving verbiedt dat in beide EU-lidstaten een stem wordt uitgebracht.

Om dubbel stemmen te kunnen voorkomen, wisselen lidstaten in de weken voor de verkiezing gegevens² uit. Nederland laat de andere lidstaten weten welke EU-onderdanen in Nederland een verzoek hebben ingediend om hier te stemmen. Nederland ontvangt van de andere lidstaten gegevens over Nederlanders die in die lidstaten hebben aangegeven daar te willen stemmen.

¹ <https://nos.nl/artikel/2284745-dubbel-stemmen-voor-europees-parlement-mag-niet-maar-kan-wel.html>.

² Betreft o.a. NAW-gegevens, nationaliteit, geboortedatum, geboorteplaats (zie ook artikel 2 van de Regeling gegevensuitwisseling verkiezing leden Europees parlement).

Deze uitwisseling van gegevens is, zoals achtereenvolgende bewindslieden van BZK hebben gesteld in brieven aan de Tweede Kamer, niet sluitend. Dat heeft meerdere oorzaken. Zo wordt niet in alle lidstaten, waaronder ook Nederland, geregistreerd of iemand een dubbele nationaliteit heeft. Bovendien zijn de registraties niet geharmoniseerd, waardoor de persoonsgegevens niet in alle lidstaten gelijk worden vastgelegd. Hierdoor is het niet altijd vast te stellen of het dezelfde persoon betreft. Daarnaast verschillen de termijnen voor de registraties tussen de lidstaten. Als gevolg hiervan is, ondanks de gegevensuitwisseling niet uit te sluiten dat een persoon zowel in de lidstaat van verblijf als in de lidstaat waarvan betrokkene de nationaliteit bezit, een oproep krijgt om te stemmen. De Kieswet bepaalt dat een Nederlander die in een andere lidstaat verblijft (woont) en zich in Nederland registreert om te stemmen, een verklaring moet tekenen dat niet tevens wordt deelgenomen aan de verkiezing in de andere lidstaat. Twee keer stemmen (in lidstaat van verblijf en in Nederland) is verder in de Kieswet strafbaar gesteld.

Het kabinet heeft in de Raad van de EU altijd het standpunt ingenomen dat het de voorkeur zou hebben dat de kiezer zijn stem slechts zou kunnen uitbrengen in de lidstaat van verblijf. In dat geval is het uitwisselen van gegevens tussen de lidstaten niet noodzakelijk en dubbel stemmen ook niet mogelijk. Na de vorige verkiezing van de leden van het Europees parlement in 2014 heeft het kabinet dit punt wederom in EU-verband aangekaart, zoals de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ook in zijn brief van 19 mei 2014³ aan de Tweede Kamer had toegezegd. Voor dit standpunt van het kabinet is evenwel onvoldoende steun te vinden bij de andere lidstaten. Een dergelijk besluit vergt unanieme steun van de lidstaten. De Europese Commissie zal naar verwachting na de komende verkiezingen opnieuw terugkijken op de wijze waarop de gegevensuitwisseling tussen de lidstaten is verlopen. Nederland zal in dat kader wederom de manco's van het huidige stelsel aan de orde stellen en aanpassing ervan bepleiten.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

³ Kamerstuk 31 142, nr. 43.